

N E K R O L Ó G

FERENCZI István

(1921–2000)

Nagyapja, szemerjai FERENCZI István 1878-ban végzett a Székely Mikó Tanodában, egy évvel a Múzeum beköltözése előtt. Édesapja, Sándor, aki szemerjai SZÉKELYként jegyezte többször is írásait, szoros munkatársi kapcsolatban állt a régi Sepsiszemerja legelső telkén otthonra lelő Székely Nemzeti Múzeummal.

1921. április 15-én született. Első tudományos dolgozatát rólunk írta: A Székely Nemzeti Múzeum előzményeihez és az olaszteleki római táborhelyről, 1939-ben. Családi örökségként, egyformán közel állottak hozzá a föld- és a történettudományok. ROSKA Márton, LÁSZLÓ Gyula, MÉRI István, de legelőbb is édesapja tanítványa volt, ezért irányítja nyugati fogsága után SZABÓ T. Attila ellentmondást nem tűrve történelmi pályára. 1949-ben távozó mestere, LÁSZLÓ Gyula helyére kerül a kolozsvári tudományegyetemen, ugyanebben az évben védi meg doktoriját: Régészeti adatok Kolozsvár és környéke ember- és településföldrajzához. 1949–56 között, még LÁSZLÓ Gyula megbízásából, a Román Akadémia kolozsvári Történeti Intézetének is kutatója. 1959-es előzményekkel 1963-ban eltávolítják az egyetemről, és mert tudását nem nélkülözhetik, az akkor létrehozott Erdélyi Történeti Múzeum osztályvezetője lesz, de megfigyelés alatt, egészen 1982. évi nyugdíjazásáig. A gyepűk szerelmese volt, tudott újat mondani a római határokról és ránk hagyta örökségét, a kelet-erdélyi kora középkori védelmi rendszer kutatását. Nálunk közölte utolsó, fáradhatatlan éveinek legtöbb dolgozatát, és mi vállaltuk elvégezni utolsó megszervezett ásatását, Szacsva várát, amely alatt már nem érte meg, hogy előbukkant a templom falán Szent László legendája.

2000. május 8-án távozott közülünk, Vajasad református temetőjébe, azok közé a szabad katonák közé, akik még fejedelmük ellenében sem felejtették el kötelességüket. A Székely Nemzeti Múzeum saját halottjának tekinti. Pista bácsi, legyen a nyugalma áldott!

István FERENCZI

(1921–2000)

Strămoșii săi erau secui din Simeria, azi cartier al orașului Sf. Gheorghe. A devenit arheolog pășind pe urmele tatălui său, renumitul savant Alexandru FERENCZI, dar niciodată nu și-a uitat dragostea cealaltă, științele geografice-geologice. Și-a dat doctoratul în 1949 cu lucrarea Contribuții arheologice la geografia umană din zona Cluj, puțin timp după ce a preluat catedra universitară de la maestrul său Gyula LÁSZLÓ. Paralel, a devenit cercetător al Institutului de Istorie din Cluj al Academiei RPR, până în 1956, anul revoluției maghiare. După antecedente din 1959, anul desființării Universității BOLYAI, în 1963 a fost îndepărtat de la catedră, fiind numit șef de secție al Muzeului de Istorie al Transilvaniei, proaspăt înființat, unde a lucrat până la ieșirea în pensie, anul 1982. A decedat după 60 de ani de muncă științifică lăsându-ne moștenire peste 300 de lucrări apărute și dragostea sa față de problema limesului roman din Dacia și a sistemului medieval timpuriu defensiv de graniță din estul Transilvaniei. A fost și a rămas al nostru. Fie-i țărâna ușoară!

István FERENCZI

(1921–2000)

István FERENCZI became archaeologist as his father, the renowned scientist Sándor FERENCZI was, but he never forgot his other passion, the geographical-geological sciences. He got his PhD in 1949 with the paper entitled „Archaeological Contributions to the Human Geography around the Region Kolozsvár (Cluj)”, shortly after he had taken over the university teacher's chair from his master, Gyula LÁSZLÓ. At the same time he became research-worker of the Institute of History at Cluj of the Romanian Academy till 1956, year of the revolution in Hungary. After the antecedents from 1959 when the University BOLYAI was done away with, in 1963 he was no more allowed to teach there, and was appointed chief of section at the Transylvanian Museum of History newly founded where he worked until the retirement, in 1982. He passed away after 60 years of scientific work, leaving us over 300 works and his love towards the aspect of the Roman limes and the Early Medieval defence system from Eastern Transylvania. He was and remains ours. God rest him in peace!

FERENCZI István irodalmi munkássága 1996 után

(1996-ig l.: **Dr. S. C. et H. C. FERENCZI István bibliográfiája**, Specimena Nova Universitatis Quinqueecclesiensis, XII, 1996, 49–75, 273 tétel + 18 sajtó alatt lévő, ill. sokszorosított [szögletes zárójelben az 1996-ban sajtó alatt álló anyagoknak a pécsi bibliográfiában folyamatos sorszáma])

274. **A római Dacia kiterjedésének, védelmének és felosztásának kérdéséhez**, Janus Pannonius Tudományegyetem, Díszdoktoravatás, 1996. Székfoglaló beszédek: Gernot KOCHER, FERENCZI István. H.n. (Pécs), é.n. (1996), (a kiadvány második felében) 1–11

275. **Emlékezz egy, a magyar történelem 750 éve lezajlott gyászos eseményére** (I–III), Hazanézó, 1995/2, 1996/1 (4–6), 1996/2 (4–6), Korond (ny.: Székelyudvarhely), 1995–96

276. **A mezősegi magyarság betelepítése korának kérdéséről** (Erdélyi Gyopár, 1995/6, 6–7) (Könyvészete); Erdélyi Gyopár, 1996/2, Kolozsvár, 1996, 28

277. **Curriculum Vitae (FERENCZI István tudományos tevékenysége)**, Specimena Nova Universitatis Quinqueecclesiensis, XII, 1996, 17–19

278. [287]. **A római Dacia kiterjedésének, védelmének és felosztásának kérdéséhez**. (II. átvitelt, bővített változat), Specimena Nova Universitatis Quinqueecclesiensis, XII, 1996, 21–47

279. **A honfoglalókról**, Művelődés, 1996/7–8, Kolozsvár, 1996, 1–8

280. **Curriculum Vitae (FERENCZI István tudományos tevékenysége)**, Művelődés, 1996/7–8, Kolozsvár, 1996, 15–16

281. **A mezősegi magyarság betelepítése korának kérdéséről**, Művelődés, 1996/7–8, Kolozsvár, 1996, 16–18

282. **Az erdélyi honfoglalás kérdése a régészeti leletek világánál**, Erdélyi Múzeum, 1996/1–2, Kolozsvár, 1996, 9–40

283. [283]. **Torda váráról**; in: **Emlékkönyv JAKÓ Zsigmond nyolcvanadik születésnapjára**, EME, Kolozsvár, 1996, 187–207

284. [274]. **Észrevételek az erdélyi rézkor keleti népi és műveltségi elemeivel kapcsolatban**, Szolnok Megyei Múzeumi Adattár, 33, Szolnok, 1997

285. [279]. **Barót nevérl s az erdővidéki-barcasági besenyő csoport történeti szerepéről**, ACTA – 1996/I, Sepsiszentgyörgy, 1997, 133–150

286. [281]. **Az erdélyi Galat=Galats (Galac) helynévről és néhány hozzá fűződő kérdésről**, ACTA – 1996/I, Sepsiszentgyörgy, 1997, 151–196

287. **A kora középkori kelet-erdélyi mészhabarcskötésű várak kérdéséhez (I. közlemény)** (Társszerző: FERENCZI Géza), ACTA – 1997/I, Sepsiszentgyörgy, 1998, 199–234

288. **Történelem és nemzeti érzés**, Turán (Magyar Eredetkutatással Foglalkozó Tudományok Lapja, szerk.: BAKAY Kornél, Magyar Őstörténeti Kutató és Kiadó Kft., Budapest, ny.: Kiskun-lacháza), 1998/3, 11–17

289. **Adatok Északkelet-Erdély kora Árpád-kori határvédelmi rendszeréhez**, Turán, 1998/4, 21–44

290. [275, 276] **A nyugat-erdélyi Torockai-medence földtani-földrajzi viszonyairól és ós-, valamint ókori településeinek kérdéséről**, ACTA – 1997/II, Sepsiszentgyörgy, 1998, 179–198

291. **Azonosítható-e az erdélyi Maros víznév Hérodotosz Mariszával?**, Erdélyi Múzeum, 1998/1–2, Kolozsvár, 1998, 15–28

292. **A gyepl fogalmáról meg néhány hozzá fűződő kérdésről**, Hazanézó, 1998/2, Korond (ny.: Székelyudvarhely), 1998, 4–7

293. **Einige wesentliche Unterschiede bezüglich der römischen Verteidigungssysteme in Norden und Nordosten der Provinz Dakien**. (Versuch einer interdisziplinären Untersuchung). Roman Frontier Studies (Ed. by Nicolae GUDEA), Zalău, 1999, 443–461

294. **Északkelet-Erdély Árpád-kori védelmi rendszeréről**, Székelyföld, 1998/9, Csíksze-reda, 1998, 46–59

295. **PÓSTA Béla, a múzeumszervező tudós**, Erdélyi Múzeum, 1999/1–2, Kolozsvár, 1999, 56–63

296. [284, részletek]. **Vázlatok Sóvidék régmúltjának ismeretéhez** (I–II), Hazanézó, 1999/1 (4–7), 1999/2 (4–6), Korond (ny.: Székelyudvarhely), 1999

297. [279bis]. **Barót nevérl s az erdővidéki-barcasági besenyő csoport történeti szerepéről** [2. kiadás]; in: **Adalékok Barót történetéhez**, Barót, 1999, 37–64

298. **Besenyő szállások a Nagy-Szamos – Sajó mentén**, Erdélyi Gondolat, Székelyudvarhely, 1999

299. **Régészeti kutatások Háromszék megye váraiban** (FERENCZI Sándor; Közlő: FI), ACTA – 1998/I, Sepsiszentgyörgy, 1999, 189–252
300. **Régészeti kutatások a Torockai-medencében** (társsz.: VINCZE Zoltán), Művelődés, 1999/2, Kolozsvár, 1999, 14–18
301. **Régészeti barangolás a körösfői Riszeg-tető környékén**, Művelődés, 1999/5, Kolozsvár, 1999, 22–23
302. **PÓSTA Béla**, Művelődés, 2000/2, Kolozsvár, 2000, 29–31
303. **A kora Árpád-kori keleti védelmi rendszer régészeti kutatásai** (FI útmutatásai alapján a szabad előadást összefoglalta LAÁR Tibor); in: **Kelet-Magyarországi és erdélyi kora Árpád-kori védelmi rendszerrel készült térkép**, Műszaki és Term.tud. Egyesületek Szöv. Tud.- és Techn. történeti Bizottsága, Budapest, 2000, 5–11 és térkép (20. és 21. o. között)
304. **Régészeti megfigyelések a háromszéki „Homárka” töltésvonulaton**, ACTA – 1999/I, Sepsiszentgyörgy, 2000, 217–228
305. **A tászoktetői székely (?) rovásfrásos sziklakarcolat (1938)** (FERENCZI Sándor; Közlő: FI), ACTA – 1999/I, Sepsiszentgyörgy, 2000, 273–290
306. [285] **Barangolás a két Homoród mente múltjában. A táj településtörténetének vázlata. In: A Homoród füzes partján. Dolgozatok a Székelyföld és a Szászföld határvidékén** (szerk.: CSEKE Péter, HÁLA József), Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2000, 69–100
307. **Curriculum Vitae** (FERENCZI István tudományos tevékenysége), Hazanéző, 2000/2, Korond (ny. Székelyudvarhely), 2000, 3–4

További irodalom

1. KOCSIS Károly, **Szent László-kori védelmi rendszer a Székelyföldön**, Európai Idő, 1994/20, Sepsiszentgyörgy, 20 (Beszélgetés F. I.-nal)
2. AMBRUS Lajos (2000): **In Memoriam – FERENCZI István Mihály**, Hazanéző, 2000/2, Korond (ny.: Székelyudvarhely), 2000, 2
3. DÉNES István (2000): **In Memoriam Dr. FERENCZI István (1921–2000)**, Erdővidéki Lapok, 2000/1, Barót, 18–21
4. VINCZE Zoltán (2000): **Elfogult emlékezés FERENCZI Istvánra**, Művelődés, 2000/10, Kolozsvár, 27–29
5. VINCZE Zoltán (2000): **In Memoriam FERENCZI István – régészsors Erdélyben**, Erdélyi Múzeum, 2000/3–4, EME, Kolozsvár, 325–329